

DOI [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-15\(44\)-164-178](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2021-15(44)-164-178)
УДК 373.5.015.31:502/504]:373.5.013.31-027.572(485)(043.5)

Колодько Інна Миколаївна,

викладач англійської мови Київського інституту інтелектуальної
власності та права Національного університету

«Одеська юридична академія»;

аспірантка інституту проблем виховання НАПН України.

Київ, Україна.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6625-0326>

ino4ka_sumy@ukr.net

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ДОСВІДУ ШВЕЦІЇ З ФОРМУВАННЯ У ПІДЛІТКІВ ГОТОВНОСТІ ДО ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ПОЗАШКІЛЬНУ ОСВІТУ УКРАЇНИ

Анотація. Статтю присвячено формулюванню рекомендацій щодо імплементації досвіду неформальної освіти Швеції з проблеми формування у підлітків готовності до екологічної діяльності в позашкільну освіту України. Визначено у неформальній освіті Швеції значна увага приділяється формуванню в учнів готовності до екологічної діяльності. Означено ключові проблеми, які існують в позашкільній освіті України та перешкоджають її розвитку на європейському напрямі через певні соціально-політичні процеси. Представлено та обґрунтовано позитивні та пріоритетні напрями розвитку неформальної освіти Швеції з формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності. Визначено, що провідним фактором розвитку інноваційної складової освіти в Швеції є тісна співпраця державного, приватного, освітнього та промислового секторів, створення спільних проєктів між навчальними закладами та підприємствами. Виявлено, що громадські організації в Швеції активно залучені до процесу оптимізації позашкільної освіти та формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності. З'ясовано, що до заходів удосконалення організаційно-педагогічних умов з формування у підлітків готовності до екологічної діяльності у позашкільній освіті України на основі досвіду Швеції необхідно віднести: реформування позашкільної освіти, зокрема децентралізація системи освіти та удосконалення Закону України «Про позашкільну освіту»; залучення до питання формування в учнів готовності до екологічної діяльності приватного сектору; перепідготовка педагогічного складу, зокрема практико-орієнтована

підготовка майбутніх педагогів, оволодіння інтерактивними інформаційними технологіями у своїй діяльності; поліпшення науково-методичного забезпечення з формування в учнів готовності до екологічної діяльності; фінансування приватним сектором проєктів з формування готовності до екологічної діяльності; обмін досвідом між викладачами, батьками та педагогами щодо формування в учнів готовності до екологічної діяльності; використання новітніх технологій, таких як: Школа природи, Лісова школа.

Ключові слова: позашкільна освіта України; неформальна освіта Швеції; організаційно-педагогічні умови; формування у підлітків готовності до екологічної діяльності; педагогічний склад; науково-методичне забезпечення; громадські організації Швеції.

ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Система освіти, зокрема і неформальна, кожної країни залежить від того, наскільки розвиненою є країна з точки зору політичної, економічної та соціальної сфер. Швеція за роки свого розвитку як незалежна європейська держава здобула значний досвід в сфері неформальної екологічної освіти. Нині Королівство Швеція вважається однією з найрозвиненіших країн світу з організованою на високому рівні та доступною системою освіти, як формальної, так і неформальної. Цей досвід є доволі вагомим для України, оскільки освітня система Швеції має багато спільних рис з нашою системою освіти. Позашкільна освіта України має відповідати певним вимогам, щоб стати розвиненою європейською країною, а тому потребує значного реформування.

Отже, зосередивши увагу на системі освіти України, варто зазначити, що позашкільна освіта є однією із галузей неформальної освіти [3]. Незважаючи на схожі характеристики цих двох понять, вони мають суттєві відмінності. По-перше, позашкільна освіта в Україні відбувається за визначеними навчальними програмами; по-друге, в позашкільній освіті України після здобуття певного рівня навчання видається сертифікат або диплом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів екологічного виховання зробили такі науковці, як: В. Вербицький, А. Захлебний, І. Зверев, Б. Иогансен, О. Колонькова, О. Пруцакова, Г. Пустовіт, Н. Пустовіт, В. Червонецький та інших.

Вчені та педагоги Швеції працюють в галузі неформальної екологічної освіти, шукають нові засоби реалізації екологічної освіти: практика навчання на свіжому повітрі Фрілюфтслів (Б. Бернштейн,

П. Борд'є, Е. Бекман,); досвід рухомої культури скелелазіння (Г. Грімланд, Дж. Дьюї, Арне Несс); вивчення поняття природи в навчанні на відкритому повітрі (К. Гурхольт, П. Бекер, Ф. Арлер, філософ Х. Хеггель,); навчання на відкритому повітрі, працюючи надворі (Л. Виготський, Д. Колб); навчання за межами школи у датській Удешколе (Udeskole) (П. Бентсен, Л. Дальгрєн, Е. Майджінд, Л. О'Брайн), метод проектів як «метод планування ціленаправленої (доцільної) діяльності у зв'язку з вирішенням будь-якого шкільного завдання за реальних життєвих обставин» (Е. Коллінгс, У. Кілпатрік), відкрите навчання (В. Sjögren, Kaplan& Kaplan, L. Dahlgren, A. Szczepanski, E. Fägerstam etc.).

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – визначити та розробити рекомендації імплементації досвіду Швеції щодо формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності в позашкільну освіту України.

Відповідно до зазначеної мети у статті поставлено такі **завдання**: проаналізувати сучасні підходи щодо розвитку основних положень неформальної освіти Швеції та розробити рекомендації впровадження досвіду Швеції в позашкільну освіту України.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ / THE THEORETICAL BACKGROUNDS

Роль позашкільної освіти в Україні полягає в забезпеченні духовного, інтелектуального та фізично-психічного розвитку дітей та молоді у вільний час. В Україні ця система перебуває під патронатом держави, натомість у західному світі вона належить до компетенції неурядових організацій та місцевої влади.

Уведення в дію низки Законів України у сфері освіти, підзаконних нормативно-правових актів, зокрема, указів і розпоряджень Президента України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств та відомств у сфері позашкільної екологічної освіти [2], [1] визначили головні пріоритети розвитку цієї сфери освіти. Водночас низка проблем і недоліків у сфері формування готовності підлітків до екологічної діяльності в позашкільній освіті України чекає свого вирішення. Саме подолання цих проблем і поліпшення стану позашкільної екологічної освіти зумовило використання зарубіжного досвіду Швеції та вироблення рекомендацій з цієї проблеми.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH METHODS

Бази даних Scopus та Scholar використовувалися як джерело даних для процесу вибіркового дослідження. Дослідницька вибірка (N=224) складалася з публікацій, що включали в свої назви фразу «неформальна освіта» у контексті неперервної освіти

Ми провели спільне профілювання публікацій для оцінки тенденцій в області формування та розвитку неформальної освіти Королівства Швеції, аналізували існуючу дослідницьку літературу скандинавських педагогів, педагогів європейських та вітчизняних країн.

На основі аналізу, оцінювання та узагальнення зібраних фактів було встановлено розвиток неформальної освіти Швеції та розроблено рекомендації щодо імплементації досвіду Швеції в позашкільну освіту України.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH RESULTS

Виходячи з цих міркувань, варто визначити позитивні та пріоритетні напрями розвитку неформальної освіти Швеції з формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності.

На нашу думку, у процесі визначення і розроблення рекомендацій щодо перспектив використання досвіду Швеції щодо формування у підлітків готовності до екологічної діяльності у системі позашкільної освіти України, їх необхідно розглядати з точки зору забезпечення нормативних, організаційних, педагогічних, кадрових і фінансових умов.

Незаперечним є те, що у позашкільній освіті України та Швеції значна увага приділяється формуванню в учнів готовності до екологічної діяльності. Необхідно зазначити, що процес її формування має бути двостороннім і потребувати відповідних зрушень і зусиль, як на державному рівні, так і на рівні розвитку окремої особистості.

Упродовж 2011-2012 років урядом Швеції було здійснено низку перетворень, спрямованих на підвищення рівня успішності серед учнів, а також зміцнення соціального статусу вчителя. У Швеції відповідальність за формування освітньої політики несуть уряд і парламент, однак реалізація прийнятих рішень покладається на систему державних установ, таких, як: Інспекторат шведських шкіл, Національна агенція з питань освіти, Національна агенція з освіти та шкіл для осіб із особливими потребами, Національне агентство з питань професійної освіти та Рада саамських шкіл. Відповідно до політики децентралізації системи освіти і передачі повноважень щодо прийняття рішень на місцевому рівні, у 1991 році було створено Державне управління шкіл і шкільної освіти, яке

функціонує відповідно до вказівок уряду [4, с. 1–2].

Досвід Швеції показує, що до проблеми формування у підлітків готовності до екологічної діяльності необхідно залучати в першу чергу державний сектор, адже саме держава є гарантом виконання всіх законодавчих та нормативно-правових питань, але лише зусиль влади не достатньо. Доти, доки суспільство самостійно не збагне необхідність створення ефективних організаційних умов для формування у підлітків готовності до екологічної діяльності, ми не можемо говорити про налагодження ефективної роботи з вирішення цієї проблеми, зокрема, в контексті позашкільної освіти. Наслідуючи приклад участі держави щодо формування у підлітків готовності до екологічної діяльності, громадськість та приватний сектор також координуватимуть свої зусилля у цьому напрямку.

Одним із основних органів Швеції на державному рівні, який відповідає за неформальну роботу з дітьми, є Міністерство навколишнього середовища координує політику навколишнього середовища уряду та є відповідальним за питання сталого розвитку та міжнародного співробітництва з навколишнього середовища. Недержавний рівень представлений безпосередню участю недержавних організацій у формуванні екологічної діяльності учнів середнього ступеня навчання. Серед них необхідно відмітити організацію «Залишимо Швецію чистою», яка була організована спільними зусиллями Міністерства навколишнього середовища та неурядової організації «Returpack». Мета цієї організації полягає в наданні дітям та молоді якнайбільше інструментів, знань та натхнення до праці для створення в світі сталого розвитку, в якому існує достатньо ресурсів для кожного сьогодні та в майбутньому. Роботу фонду «Залишимо Швецію чистою» зосереджено в декількох напрямках, які безпосередньо впливають на формування екологічної діяльності учнів, одним з яких є кампанії проти сміття. У рамках цієї кампанії щорічно весною кожна школа, садочок, компанія, організація та місцева влада влаштовують дні збирання сміття в їхній місцевості [10].

Швеція є одним із лідерів у сфері інновацій. Система освіти Швеції зазнає низки реформ і намагається відповідати вимогам суспільства. Впровадження інноваційності – заданий вектор розвитку всієї освіти Швеції. Провідним фактором розвитку інноваційної складової освіти є тісна співпраця державного, приватного, освітнього та промислового секторів, створення спільних проєктів між навчальними закладами та підприємствами.

Одним із таких проєктів є «The Baltic University Programme», де

особлива увага приділяється усвідомленню значимості екологічної стабільності і формуванню екологічно спрямованих навичок. Це мережа університетів-партнерів із країн Балтійського регіону, які спільно проводять тренінги, конференції, курси для студентів та учнів, викладачів та науковців, присвячених сталому розвитку. Напрями підготовки охоплюють навчання сталого менеджменту водних ресурсів, сталого урбаністичного менеджменту, сталого сільського господарства, створення сталих громад тощо. Як вид діяльності, було запроваджено e-learning курс, який складається з найрізноманітніших завдань, а наприкінці курсу найкращих учасників запрошують до участі у вирішенні реальної проблеми, ідентифікованої в тій чи іншій країні. Загалом, в діяльності освітньої програми, 10 українських університетів було залучено до цього проєкту [6, с. 2].

Досвід Швеції у формуванні в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності засобами неформальної освіти переконує у необхідності більш тісної співпраці, об'єднання та координації трьох сторін: держави, громадськості та приватного сектору. Значну увагу необхідно приділяти громадським та волонтерським організаціям, які спрямовують свою діяльність на формування у підлітків готовності до екологічної діяльності.

У Швеції, громадські організації активно залучені до процесу оптимізації неформальної освіти та формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності. Це добровільні об'єднання громадян, що виникають згідно із видами діяльності з метою задоволення й захисту своїх багатогранних інтересів та запитів і діють відповідно до завдань і мети, які закріплено у їх статутах. Серед них необхідно відмітити: організація «Залишимо Швецію чистою», табір Нордтреф, Лісові школи та Школи природи, проєкт SPRING, організація «Природа та молодь Швеції» тощо.

Особливого значення щодо формування у підлітків готовності до екологічної діяльності набуває розвиток міжнародних зв'язків та співпраці, активне сприяння держави у обміні досвідом у питанні формування в учнів готовності до екологічної діяльності між дітьми, батьками, педагогами, вченими, державними службовцями тощо.

Не менш важливого значення у формуванні у підлітків готовності до екологічної діяльності мають засоби масової інформації, зокрема реклама. Саме засоби масової інформації у сучасному світі є основними вихователями молодого покоління. Центральне телебачення Швеції приділяє достатню

увагу програмам про захист навколишнього середовища. Так, для дітей двічі в тиждень виходить передача «Jätteiden tuotannon matkaan» (подорож від виробництва до відходів), яка формує у дітей правила поведінки, спрямовані на бережливе ставлення до природи [7].

У Швеції доволі розповсюдженими є неформальні екологічні організації. Їх робота є корисною та плідною, оскільки зосереджена на впровадженні сталого розвитку суспільства. Українське суспільство має мізерні знання і досвід з питання гармонійного розвитку суспільства, тому, на нашу думку, корисною була б практика організації таких екологічних організацій і в нашій країні.

Швеція відноситься до тих країн, яка не побажала опинитися в списку країн третього світу та приєдналася до впровадження в країні теорії сталого розвитку, тому зараз економіка Швеції знаходиться на високому рівні, соціальні умови населення відповідають європейським стандартам із низьким рівнем бідності та чистим і збалансованим навколишнім середовищем.

Оскільки сталий розвиток суспільства та гармонійне співіснування людини та природи є пріоритетною та важливою складовою процесу навчання в Швеції, то провідним завданням кожного навчального предмету є сталий та збалансований розвиток суспільства, тому, необхідним є привнести в зміст навчальних дисциплін українського освітнього процесу досвід Швеції з навчання сталого розвитку.

Підготовка кваліфікованих педагогів в Швеції, згідно з Актом про вищу освіту Швеції, базується на науковій основі та пов'язана з дослідницькою роботою. Важливими напрямками системи педагогічної освіти у Швеції є: формування професіоналізму; практико-орієнтована підготовка майбутніх педагогів; орієнтація на розвиток наукової бази і наукових досліджень; використання інтерактивних інформаційних технологій у своїй діяльності; дистанційна освіта педагогів та ін. [11].

Одним із способів ефективності процесу формування професійної компетентності педагогічних працівників у Швеції є злагоджена робота закладів освіти різних ланок, тому для практичної реалізації цієї проблеми створюються регіональні центри розвитку, до складу яких входять представники закладу вищої освіти та муніципалітету. Робота центрів включає організацію співпраці між зазначеними структурами на місцевому рівні, забезпечення умов для проходження студентами педагогічної практики та розв'язання проблеми професійного розвитку працюючих. Центри розвитку організовують також проведення наукових досліджень,

які є актуальними для освітньої галузі у певному регіоні. Досвід створення таких центрів є позитивним щодо інтеграції педагогічної практики і аудиторного навчання для української освітньої системи, оскільки дасть змогу створити належні умови для застосування теоретичних знань у практичній діяльності [10].

Досвід Швеції з формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності дозволив нам визначити ключові рекомендації імплементації досвіду Швеції в позашкільну освіту України. До них відносяться:

1. Децентралізація системи освіти. В Україні триває процес децентралізації влади та системи освіти, відповідно. Надання самостійності у прийнятті рішень закладам позашкільної освіти з питань організації навчання та розподілу фінансів має бути значним кроком до децентралізації системи освіти в Україні. Швеція відіграє помітну роль в процесі децентралізації освіти в Україні. Наразі в українській державі реалізується шведсько-український проєкт «Підтримка децентралізації в Україні» за підтримки організації SIDA.

2. В Україні вже існують програми співпраці закладів вищої освіти з привідними приватними та промисловими установами, проте цьому напряму варто приділити більше уваги, зокрема створити спеціалізовані екологічно спрямовані курси, такі, як: e-learning курсу, які б викладали практикуючі спеціалісти, а кращих учнів залучали б до реальних екологічних проєктів.

3. Молодь є рушійною силою нашого суспільства, активним учасником та організатором громадських організацій, яка активно спостерігає за суспільно-політичними процесами, явищами у різних сферах життя розвинених країн Європи і намагається впроваджувати позитивний досвід цих країн в Україні. З такою метою молоді люди об'єднуються в громадські організації, представляючи інтереси всього суспільства, та вирішують актуальні проблеми.

4. В Україні неприбутковим громадським організаціям із формування у підлітків готовності до екологічної діяльності приділяється доволі незначна увага з боку держави, а досить часто такі організації, як правило, наштовхуються на перешкоди з боку держави в організації такої роботи.

5. Потребують удосконалення форми та методи діяльності (метод навчання на основі вирішення проблем, ЕРА-модель, джигсо тощо) відповідно до сучасних вимог суспільства та потреб учнів у формуванні готовності до екологічної діяльності.

6. Діяльність центрів позашкільної освіти має також бути зосереджена в закладах загальної середньої освіти, гімназіях, ліцеях та інших закладах загальної середньої освіти, які забезпечують безперервність шкільної та позашкільної освіти учнів.

7. Система позашкільної освіти має бути реформована та вдосконалена не лише на загальнодержавному рівні, а й на регіональному та місцевому. На практичному рівні, перспективним, на нашу думку може бути розробка концепції позашкільної освіти дітей, у якому кожному регіону буде прописана організація позашкільного освітнього процесу.

8. Екологічні клуби та гуртки, школи юного еколога є найбільш ефективними організаційними структурами щодо формування у підлітків готовності до екологічної діяльності шляхом використання інноваційних технологій, таких, як: екскурсії, екологічні експедиції та походи, екологічний моніторинг, екологічні табори, зелені та голубі патрулі [1].

9. Залучення до співпраці у питанні формування у підлітків готовності до екологічної діяльності не лише з телебаченням, радіо, інтернет, газетами, журналами, а й з театрами, філармоніями, громадськими дитячими та молодіжними організаціями, творчими дитячими та юнацькими об'єднаннями за місцем проживання, на підприємствах, з фондами, асоціаціями тощо, які мають разом із закладами освіти реалізовувати державну політику в галузі освіти і сприяти формуванню всебічно розвиненої особистості.

10. Модернізація позашкільної освіти України, тобто створення умов, за яких кожна дитина мала б можливість засвоєння нового, актуального досвіду взаємодії зі світом.

11. Заклади позашкільної освіти вважаються сприятливим освітнім середовищем для дітей, де вони можуть розвивати свої творчі та інтелектуальні здібності, тому батьки готові інвестувати кошти на освіту своїх дітей.

12. Інший напрям рекомендацій є педагогічна складова, яка охоплює психолого-педагогічне консультування батьків; удосконалення науково-методичної бази забезпечення роботи з формування у підлітків готовності до екологічної діяльності; інтенсивне залучення новітніх технологій до процесу формування у підлітків готовності до екологічної діяльності.

13. Впровадження та розвиток в позашкільну освіту України такої діяльності, як спеціалізовані школи природи (Школи природи, Лісова школа), які направлені на формування в учнів середнього ступеня навчання готовності до екологічної діяльності.

14. Позитивною є також практика організації спеціальних проєктів як в межах школи, так і в позашкільній освіті, з формування в учнів готовності до екологічної діяльності. Такі екологічні проєкти не лише формують у підлітків готовність до екологічної діяльності, а й розвивають розумові та фізичні здібності дітей.

15. Модернізація змісту освітнього процесу відповідно до європейських стандартів в усіх освітніх ланках (починаючи з дошкільної та закінчуючи вищою освітою) у напрямі надання пріоритету формування у підлітків готовності до екологічної діяльності, які обізнані про глобальні проблеми, знають шляхи їх вирішення та готові їх вирішувати, вмотивовані ініціювати зміни на краще тощо.

16. Професійне забезпечення закладів позашкільної освіти працівниками всіх рівнів. Щоб відповідати модернізованим європейським освітнім стандартам, педагоги мають отримати необхідні знання, навички та цінності. Наразі дуже складно залучити справжніх професіоналів до роботи з дітьми через фінансову неспроможність задовольнити потреби працівників освіти, тому компетентність таких працівників залишається на низькому рівні.

17. Останньою рекомендацією є вдосконалення фінансового забезпечення, а саме: державне фінансування та залучення приватного сектору до проєктів щодо формування в учнів готовності до екологічної діяльності.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Таким чином, до заходів удосконалення організаційно-педагогічних умов з формування у підлітків готовності до екологічної діяльності у системі позашкільної освіти України на основі досвіду Швеції необхідно віднести: реформування системи позашкільної освіти; залучення до питання формування в учнів готовності до екологічної діяльності приватного сектору; перепідготовка педагогічного складу; поліпшення науково-методичного забезпечення з формування в учнів готовності до екологічної діяльності; фінансування приватним сектором проєктів з формування готовності до екологічної діяльності; обмін досвідом між викладачами, батьками та педагогами; використання новітніх технологій такої роботи.

Перспективи подальших досліджень. Представлені результати дослідження можуть бути використані в системі позашкільної освіти України, з метою її покращення та вдосконалення на основі досвіду Швеції з неформальної освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Верховна Рада України. (2000, Черв. 22). *Закон № 1841-III «Про позашкільну освіту»*. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
- [2] Верховна Рада України. (2001, Груд. 12). *Рішення Міністерства освіти і науки України № 13/6-19 «Концепція екологічної освіти в Україні»*. [Електронний ресурс].
Доступно: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>
- [3] Т. Кристопчук, «Законодавче регулювання та особливості видів освітньої діяльності у контексті неперервної освіти у Європейських країнах», *Молодий вчений*, № 5.1(45.1), с. 62–65, 2017. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5.1/16.pdf>
- [4] К. Крюкова, *Особливості освіти у Швеції, що варто запозичити українцям. Досвід Швеції*. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://bhfoundation.com.ua/image/data/file/doc/939x4.doc>
- [5] О. Помітна, Л. Пилипчатіна, І. Сущенко, *Уроки для сталого розвитку: посібник для вчителя з навчального курсу за вибором для учнів 8-го класу загальноосвітніх шкіл*. Вид. 2-ге. випр. і доп. Дніпро, Україна: «ЛІРА», 2013, 100 с.
- [6] І. Сандюк, *Екологічна сфера. Досвід Швеції*. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://bhfoundation.com.ua/image/data/file/doc/939x3.doc>
- [7] «Шведский стиль жизни», *Красота по шведки: веб-сайт*. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://elena-club.com/zdorove/shvedam-ne-xvataet-musora.html>
- [8] «Як підвищити якість освіти в умовах децентралізації», *Історії успіху діяльності НДО в соціокультурній сфері: веб-сайт*, 2017. [Електронний ресурс].
Доступно: <http://www.lac.org.ua/yak-pidvyschyty-yakist-osvity-v-umovah-detsentralizatsiji>
- [9] «The Swedish Higher Education Act», *Swedish Council for Higher Education*. [Online]. Available: <https://www.uhr.se/en/start/laws-and-regulations/Laws-and-regulations/The-Swedish-Higher-Education-Act>
- [10] «The Keep Sweden Tidy Foundation School and pre-school», *Index.cfm. 2009–2011*. [Online].
Available: http://www.ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=home.showFile&rep=file&fil=LIFE07%20INF_S%20000901_LAYMAN.pdf

IMPLEMENTATION OF THE SWEDISH EXPERIENCE ON THE FORMATION OF ADOLESCENTS' READINESS FOR ENVIRONMENTAL ACTIVITIES IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION IN UKRAINE

Inna Kolodko,

Teacher of English Kyiv institute of intellectual property and law of the National University «Odessa Law Academy»;

Post-graduate student of the

Institute of problems of training NAPS Ukraine.

Kyiv, Ukraine.

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6625-0326>

ino4ka_sumy@ukr.net

Abstract. The article is devoted to the formulation of recommendations for the implementation of the experience of non-formal education in Sweden on the problem of forming adolescents' readiness for environmental activities in out-of-school education in Ukraine. It is determined that in non-formal education in Sweden, considerable attention is paid to the formation of students' readiness for environmental activities. The key problems that exist in out-of-school education in Ukraine and hinder its development at the European level through certain socio-political processes are noted. The positive and priority directions of the development of non-formal education in Sweden for the formation of students with a secondary degree of education readiness for environmental activities were presented and substantiated. It was determined that the leading factor in the development of the innovative component of education in Sweden is close cooperation between the public, private, educational and industrial sectors, the creation of joint projects between educational institutions and enterprises. It was found that public organizations in Sweden are actively involved in the process of optimization of out-of-school education and the formation of students with a secondary degree of education readiness for environmental activities. It was found out that the measures to improve the organizational and pedagogical conditions for the formation readiness of adolescents' for environmental activities in extracurricular education in Ukraine based on the experience of Sweden include: to reform the system of out-of-school education, in particular decentralization of the educational system and improvement of the Law of Ukraine «On Out-of-School Education»; to involve in the issue of forming students' readiness for environmental activities of the private sector; to retrain of teaching

staff, in particular practice-oriented training of future teachers, to master interactive information technologies in their activities; to improve scientific and methodological support for the formation of students' readiness for environmental activities; financing of projects on formation of readiness for ecological activity by the private sector; to exchange of experience between teachers, parents and teachers on the formation of students' readiness for environmental activities; using the latest technologies, such as: School of Nature, Forest School.

Key words: out-of-school education in Ukraine; non-formal education in Sweden; organizational and pedagogical conditions; formation of adolescents' readiness for environmental activities; pedagogical staff; scientific and methodological support; civic organizations in Sweden.

ИМПЛЕМЕНТАЦИЯ ОПЫТА ШВЕЦИИ ПО ФОРМИРОВАНИЮ У ПОДРОСТКОВ ГОТОВНОСТИ К ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ВО ВНЕШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ УКРАИНЫ

Колодько Инна Николаевна,
преподаватель английского языка
Киевского института интеллектуальной
собственности и права Национального университета
«Одесская юридическая академия»;
аспирантка института проблем воспитания НАПН Украины.
Киев, Украина.
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-6625-0326>
ino4ka_sumy@ukr.net

Аннотация. Статья посвящена формированию рекомендаций по имплементации опыта неформального образования Швеции по проблеме формирования у подростков готовности к экологической деятельности во внешкольном образовании Украины. Определено, что в неформальном образовании Швеции значительное внимание уделяется формированию у учащихся готовности к экологической деятельности. Отмечено ключевые проблемы, которые существуют в внешкольном образовании Украины и препятствуют ее развитию на европейском направлении через определенные социально-политические процессы. Представлены и обоснованы положительные и приоритетные направления развития неформального образования Швеции по формированию у учащихся средней степени обучения готовности к экологической деятельности. Определено, что ведущим

фактором развития инновационной составляющей образования в Швеции является тесное сотрудничество государственного, частного, образовательного и промышленного секторов, создания совместных проектов между учебными заведениями и предприятиями. Выявлено, что общественные организации в Швеции активно вовлечены в процесс оптимизации внешкольного образования и формирования у учащихся средней степени обучения готовности к экологической деятельности. Выяснено, что к мерам совершенствования организационно-педагогических условий по формированию у подростков готовности к экологической деятельности во внешкольном образовании Украины на основе опыта Швеции необходимо отнести: реформирование внешкольного образования, в частности децентрализация системы образования и совершенствования Закона Украины «О внешкольном образовании»; привлечение к вопросу формирования у учащихся готовности к экологической деятельности частного сектора; переподготовка педагогического состава, в частности практико-ориентированная подготовка будущих педагогов, овладение интерактивными информационными технологиями в своей деятельности; улучшение научно-методического обеспечения по формированию у учащихся готовности к экологической деятельности; финансирования частным сектором проектов по формированию готовности к экологической деятельности; обмен опытом между преподавателями, родителями и педагогами по формированию у учащихся готовности к экологической деятельности; использование новейших технологий, таких как: Школа природы, Лесная школа.

Ключевые слова: внешкольное образование Украины; неформальное образование Швеции; организационно-педагогические условия; формирование у подростков готовности к экологической деятельности; педагогический состав; научно-методическое обеспечение; общественные организации Швеции.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

- [1] Verkhovna Rada Ukrainy. (2000, Cherv. 22). Zakon № 1841-III «Pro pozashkilnu osvitu». [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>

- [2] Verkhovna Rada Ukrainy. (2001, Hrud. 12). Rishennia Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 13/6-19 «Kontseptsiia ekolohichnoi osvity v Ukraini». [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text>
- [3] T. Krystopchuk, «Zakonodavche rehuliuвання ta osoblyvosti vydiv osvitnoi diialnosti u konteksti nepererвної osvity u Yevropeiskykh rainakh», *Molodyi vchenyi*, № 5.1(45.1), s. 62–65, 2017. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5.1/16.pdf>
- [4] K. Kriukova, *Osoblyvosti osvity u Shvetsii, shcho varto zapozychyty ukraintsiam. Dosvid Shvetsii*. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://bhfoundation.com.ua/image/data/file/doc/939x4.doc>
- [5] O. Pomitna, L. Pylypchatina, I. Sushchenko, *Uroky dla staloho rozvytku: posibnyk dla vchytelia z navchalnoho kursu za vyborom dla uchniv 8-ho klasu zahalnoosvitnikh shkil. Vyd. 2-he. vypr. i dop. Dnipro, Ukraina: «LIRA», 2013, 100 s.*
- [6] I. Sandiuk, *Ekolohichna sfera. Dosvid Shvetsii*. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://bhfoundation.com.ua/image/data/file/doc/939x3.doc>
- [7] «SHvedskij stil' zhizni», *Krasota po shvedki: veb-sajt*. [Elektronnyj resurs].
Dostupno: <http://elena-club.com/zdorove/shvedam-ne-xvataet-musora.html>
- [8] «Iak pidvyshchyty yakist osvity v umovakh detsentralizatsii», *Istorii uspikhu diialnosti NDO v sotsiokulturnii sferi: veb-sait*, 2017. [Elektronnyi resurs].
Dostupno: <http://www.lac.org.ua/yak-pidvyschyty-yakist-osvity-v-umovah-detsentralizatsiji>
- [9] «The Swedish Higher Education Act», *Swedish Council for Higher Education*. [Online]. Available: <https://www.uhr.se/en/start/laws-and-regulations/Laws-and-regulations/The-Swedish-Higher-Education-Act>
- [10] «The Keep Sweden Tidy Foundation School and pre-school», *Index.cfm*. 2009–2011. [Online].
Available: http://www.ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm?fuseaction=home.showFile&rep=file&fil=LIFE07%20INF_S%20000901_LAYMAN.pdf

*Стаття надійшла до редакції
12 січня 2021 року*